

gled ga

Občasnik Obalnih galerij Piran in Gledališča Koper
Letnik VIII Številka 6 Oktober 2010
Brezplačni izvod ISSN 1854-0449

**XLV. mednarodni
slikarski ex-tempore**

Düsseldorf

Quadriennale 2010

Galerija Herman Pečarič

Tea Bičić

Galerija Banke Koper

Simon Kastelic

Galerija Meduza Koper

Arhitekturni nakit

XLV. mednarodni slikarski ex-tempore

Mednarodni slikarski ex-tempore Piran je prireditev množičnega značaja, ki ostaja izjemno priljubljena zlasti pri udeležencih, kjer ob ljubiteljskih slikarjih najdemo veliko število akademsko izobraženih umetnikov, pa tudi mlajših avtorjev na začetku ustvarjalne poti. Medtem ko so aktualna umetniška gibanja bolj naklonjena prepletanju raznih izraznih sredstev in sodobno sceno še vedno obvladuje pluralizem v najširšem možnem razponu, izstopa na tovrstni akciji izkušnja s poudarkom na klasični likovni zvrsti – slikarstvu.

Danes še vedno polnokrvna oblika te prireditve nas lahko poziva k razmišljanju o vlogi slike v novejšem likovnem snovanju, kar na paradoksalen način, posledično celo spodbuja njeno reaktualizacijo. Ali, z izbranimi besedami likovnega poznavalca Tomaža Brejca:

»V jedru slikarskega ustvarjanja je ohranjeno trdno upanje in zaupanje v sposobnost slikarskih sredstev, ki ju novi tehnološki načini produkcije podob niso mogli dokončno onajati.«

Kljub občasnim prizadevanjem organizatorjev, da bi z vnašanjem drugačnih pobud osvežili podobo tradicionalno utečene prireditve, pa vedno večje zanimanje zanjo potrjuje, da sedanja forma pravzaprav povsem izpolnjuje pričakovanja svojih porabnikov in jim še vedno predstavlja primerno izhodišče za razvijanje lastnih likovnih izpovedi.

Nenazadnje zgodovinski vzroki njenega nastanka nikoli niso izpostavljali ambicij v smeri iskanja novih pojavov in njihovih nosilcev na ožji ali širši umetniški sceni. Tudi bistveno odstopanje od razlogov, s katerimi so prvi snovalci v preteklosti oblikovali njene temelje – slikarska prireditev kot oblika kulturne promocije turističnega kraja – bi ogrozilo njeno kontinuiteto oziroma zaščitni znak zastavljenega programskega profila. ■ **Majda Božglav - Japelj** (iz publikacije *Mednarodni slikarski ex-tempore Piran 1966–2006*)



Foto: Andrej Gorenc



Foto: Andrej Gorenc



Foto: Andrej Gorenc



Foto: Andrej Gorenc



Foto: Gašper Milkovič Biloslav



Foto: Simon Vovk



Foto: Gašper Milkovič Biloslav



Foto: Simon Vovk



Foto: Andrej Gorenc

Foto: Gašper Milkovič Biloslav

Razstava izbranih in nagradjenih likovnih del Mednarodnega slikarskega ex-tempora se je letos preselila v skladišče Monfort v Portorožu. Slike so do razstavišča ob morju prihajale tudi po morskoti poti. Kljub temu je Tartinijev trg kot vsako leto živel z umetnostjo, številni obiskovalci so si radovedno ogledovali slike, razstavljene na elipsi. Razstava enodnevnega maratona štafelajskega slikarstva je bila v Gledališču Tartini. Mednarodna žirija je izbrala najboljše dela za razstavo in nagrade. Grand prix je podelila hrvaškemu slikarju Bojano Šumonji, ki je nagrado osebno prevzel na svečani podelitvi.



Petinštirideseta edicija slikarske prireditve

V soboto, 4. septembra, so bile na slovesnosti na Tartinijevem trgu podeljene nagrade letošnjega, jubilejnega piranskega Mednarodnega slikarskega ex-tempora. Mednarodna strokovna žirija (Majda Božeglav - Japelj, Renzo Grigolon, Sabina Salamon in Toni Biloslav) je izmed 275 oddanih likovnih del udeležencev iz sedmih držav izbrala 79 del za razstavo, ki je bila v Monfortu Portorož na ogled do 30. septembra, in podelila številne nagrade in priznanja.

Dobitnik letošnjega **grand prix** v vrednosti 2000 eur, ki ga podeljujejo Obalne galerije Piran, je znani puljski akademski slikar **Bojan Šumonja** za sliko *Red roses*.

Izmed štirih nagrajenih akvarelov je nagrado za **najboljše delo v tehniki akvarela**, ki jo podeljujejo Obalne galerije Piran, prejela akademska slikarka **Nuša Lapajne** za podobo *Metamorfoza pogleda*.

Žirija je podelila tudi pet **velikih odkupnih nagrad** v vrednosti 1000 eur. Prejeli so jih: **Jože Kotar** (Družba Casino Portorož), **Tereza Pavlovič** (Talaso Strunjan), **Marta Frei** (agencija Capris Koper), **Martina Žerjal** iz Izole (Stavbenik Koper) in **Tanja Pečanič** (Občina Piran). Prav tako je podelila **odkupno nagrado za najboljše delo avtorja, starega do 35 let** (Obalne galerije Piran) v obliki samostojne razstave v piranski Galeriji Herman Pečarič. Prejel jo je študent ljubljanske ALU **Klemen Zupanc** iz Velenja

Glede na kakovost oddanih del je žirija podelila še šest **častnih priznanj**, ki so jih prejeli: **Tereza Pavlovič**, **Barbara Jurkovšek**, **Ivo Matošič**, **Harl Ivančič**, **Marta Frei** in **Aleksander Brezlan**.

Na dobro obiskani večerni zaključni prireditvi smo podelili še 13 drugih nagrad in nagrado za najboljše delo **II. enodnevnega maratona štafelajskega slikarstva**, prejel jo je **Dušan Sterle**. ■ *Nives Marvin*



Bojan Šumonja: *Red roses*, 2010, olje/kovina, 113,5 x 130 cm

Obstajajo priložnosti, ko žiriji ni potrebno razpravljati o izboru. Tako je bilo tudi v primeru Bojana Šumonje, prejemniku grand prix na Ex-temporu 2010. Gre za delo, ki sodi v slikarstvo z veliko začetnico in potrjuje visoko kakovost neke uspešne ustvarjalne poti. V močnih in ekspresivnih barvah razbiramo večplastnost: od povzemanja nikoli videlih fizičnih prostorov do tistih skritih v naši podzavesti. Delo kaže na avtorja, ki brez dvoma razume in obvlada slikarski medij.



Klemen Zupanc: *Supernova v Piranu*, 2010, akril/platno, 100 x 120 cm



Nuša Lapajne: *Metamorfoza pogleda*, 2010, akvarel, 100 x 70 cm



Foto: Simon Vork



Foto: Gašper Mihovič Biloslav



Foto: Gašper Mihovič Biloslav



XI. mednarodni ex-tempore keramike



Foto: Gašper Milkovič Biloslav

Do 10. oktobra je v piranski Galeriji Hermana Pečariča na ogled razstava 52. keramičnih del, ki jih je mednarodna žirija na podlagi fotografskega materijala uvrstila v ožji izbor. Za izbor nagrad pa se je žirija sestala v Piranu in si prispela dela ogledala v živo. Le neposredni vpogled v keramično delo namreč omogoča objektivno oceno, čeprav ostaja le-ta še vedno kompromisna in podrejena izboru, prioriteti ter okusu posameznih članov žirije.

Za letošnji **grand prix**, ki ga podeljuje Gasspar d. o. o. Portorož, je žirija izbrala keramično delo **Biance Piva** iz Italije.

Veliko odkupno nagrado podjetja Artinvest d. o. o. iz Pirana je prejela **Barbara Podlesnik** iz Ljubljane, **odkupno nagrado** podjetja Scarbo d. o. o. iz Kopa pa **Simcha Even Chen** iz Izraela.

Nagrado, ki predstavlja **samostojno razstavo** v Galeriji Hermana Pečariča in jo za najbolj izvirno delo podeljujejo Obalne galerije Piran, je prejel **Mladen Ivančić** iz Opatije. ■ TS



Foto: Gašper Milkovič Biloslav

Bianca Piva, Meglena

Krogla, ki je v likovnem mediju keramika ena izmed najstarejših in najpogosteje uporabljenih oblik, vedno znova nagovarja s centripetalnostjo. Delo z naslovom *Meglena* pritegne pozornost z obdelavo površine, ki v dialogu z napetostjo notranjega prostora ustvari situacijo kipenja, prelivanja ter strukturiranja. Tako ustvarjena reliefnost z orbitalnim prepletom ustvarja občutek gibanja v prostoru.

Priprta vrata depoja Likovne zbirke Obalnih galerij

Živko Marušič

Piranska ulica, 1977

olje, vosek / platno, 100 x 100 cm

Zbirka Mednarodni slikarski ex-tempore Piran



Živko Marušič (Colorno, Italija, 1945) je že v svojih zgodnjih likovnih poskusih pokazal nesporen ustvarjalni potencial in še danes velja za pronicljivega in inovativnega likovnega snovalca. Formalno izobrazbo je med leti 1967–75 pridobil na Akademiji lepih umetnosti v Benetkah (prof. Saetti, Zotti) in slikarski specialki v Ljubljani (prof. Didek in Stupica). Obdobje druge polovice sedemdesetih in v začetku osemdesetih let je pomembno zaradi študijskega bivanja v tujini (Pariz, Sicilija in Rim). Njegovo tesno navezanost na italijanski kulturni krog niso določala zgolj leta študija, pač pa tudi kasnejša delovna naveza s tamkajšnjimi galeristi. Marušičev slikarski jezik, od hiperrealistične monokromije, preko barvno uživaške nove podobe – avtor velja za enega vodilnih predstavnikov te smeri v Sloveniji – se je z leti osamosvojil do stopnje izrazno močnega figuralnega rokopisa. Obvladuje ga vsebinska izpoved z obilico trpkega humorja, a tudi satiričnih poudarkov in resnih opazk, ki jih gradi v kompaktne barvne kompozicije. Leta 1998 je zastopal Slovenijo na bienalu v Sao Paulu. Prejel je Jakopičevo nagrado (1998) in nagrado Prešernovega sklada (1999).

Piransko ulico je Marušič naslikal za tradicionalni jesenski Ex-tempore v Piranu leta 1977, takoj po vrnitvi iz francoske prestolnice, kamor je avgusta odpotoval na študijsko bivanje. Delo je prejelo prvo nagrado in vsebuje vrsto značilnosti slikarskega cikla, ki se ga je oprijela ohlapna označba »izostritve«. Fotografija je osnova s pomočjo katere avtor izpostavi nekatere detajle v izbranih motivih iz vsakdanjega življenja. Pogosto jih najde v živahnem uličnem vrvežu starega mestnega jedra, kjer se mu s stanovanjskega okna odpira neobičajno gledišče na dogajanje: od zgoraj navzdol, »da sopra in giù« (v nasprotju s perspektivno izkušnjo ogledovanja stropnih poslikav od spodaj navzgor, »di sotto in sù«). Slikarjevo zanimanje v omenjenem delu je osredotočeno na sprehajalni otroški voziček z razpetim senčnikom. Slika, ovita v razblinjeno koprenasto atmosfero, daje vtis sanjskega privida dokler s pogledom ne trčimo na barvno zgoščen detajl kovinskega mehanizma na podvozju vozička, ki v hipu strezni našo predstavo o nesnovnih razsežnostih podobe. ■

Majda Božglav - Japelj

Tea Bičić **Slike**

Galerija Herman Pečarič, Piran, 15. oktober–15. november 2010

Tea Bičić, zmagovalka lanskoletnega Ex-tempora Piran za mlade nadarjene ustvarjalce, je bila nagrajena s samostojno razstavo v piranski Pečaričevi galeriji. Zato letošnji nastop mlade labinske umetnice ponuja povzetek nekajletne dejavnosti, kjer se nam v prenovljenem ustvarjalnem ritmu razkriva slikarkina prepoznavna avtorska poetika.

Tea Bičić (rojena leta 1979) se je po zaključeni Šoli uporabnih umetnosti in oblikovanja v Pulju vpisala na beneško likovno akademijo (profesor Paolo Tessari), kjer je leta 2003 tudi diplomirala. Razstavljala je na samostojnih in številnih skupinskih razstavah doma in na tujem ter sodelovala na nekaterih likovnih kolonijah. Za svoje delo je prejela tudi vrsto nagrad in priznanj. Je aktivna članica skupine Portun, ki ga v veliki večini sestavljajo predstavniki »rovinjskega likovnega kroga«. Poleg ustvarjalne likovne dejavnosti pa vzporedno deluje tudi na drugih področjih kulture, kot je sodelovanje pri nekaterih zgodnjih projektih kulturnega turizma na Hrvaškem (s podjetji Put iz Labina in Experia iz Zagreba) ali opremljanje notranjih prostorov. Ob odgovorni vlogi podpredsednice Društva hrvaških likovnih umetnikov Istre opravlja tudi delo tajnice multimedijskega centra LUKA v Pulju. Živi in ustvarja v Labinu na Hrvaškem.

Njene slike poganja vznesena igra širokih potez, ki se barvno nikoli ne izpojejo, pogosto zavladajo nad celotno površino ali nihajo v izmeničnem zaporedju črne in rdeče, zapadejo pa tudi v barvno kromijo navidezne neskladja, kot sta modra in siva. Vihrava izraznost neposrednega zapisa njenih platen nagovarja z dramatično močjo abstraktne govorice, ki ji gledalci zlahka in vedno znova podlegamo. Pa tudi sama slikarka, kot lahko razberemo iz besedil, v katerih opisuje lastna občutja ob likovnem snovanju:



Tea Bičić: **Kralj**, 2009, mešana tehnika/platno, 100 x 100 cm

»Procesi ustvarjanja so povsem različni, tako v vsebini in trajanju. Včasih zadovoljivi rezultati nastajajo hitro, eksplozivno in ekspresivno, drugič gre za dolgotrajen in študijski proces ... Dokler se pod mojimi rokami lahko razliva barva, je vse drugo nepomembno. Kje se pravzaprav barva konča? Kot bi uspavala svojo prisotnost in bi obstajala le moja roka in barva, kot absolutni vrhunec nekega kratkega ali daljšega obdobja mojega življenja ... Ostajajo sledi časa, sledi mojega obstoja, sledi nekega življenjskega obdobja, ki me je pripeljalo do te poteze z barvo ... sledi spoznanja, čustev, emocij, trenutkov, v katerih eno obdobje preneha in začenja novo.« **■ Majda Božeglav - Japelj**

Petra Bole & Nenad Roban **Arhitekturni nakit**

Galerija Meduza, Koper
21. oktober–november 2010

Analogije med nakitom in arhitekturo so recentno odkritje. Na prvi pogled se zdi, da povezave med arhitekturo in nakitom ni. Prva predstavlja makro in druga mikro merilo. Prva nas ščiti pred zunanjim prostorom in vplivi, druga nas okraši, podari občutek lepote in celo družbeni status.

Pa vendar, nakit in arhitektura, vsak na svoj način izražata stališča družbe, predstavljata nek dosežek v oblikovanju, dimenzijo širše ustvarjalne družbe in posameznikov. Pri obeh umetniki izražajo svoja mnenja, sodelujejo v zapletenem procesu nastajanja in opredelitve do okolja. Prav tako oba z veliko ustvarjalne svobode, ki omogoča najbolj raznolike oblike izražanja, zrcalita odnos do okolja, v katerem nastajata in živita. Njune povezave lahko iščemo tudi v uporabi materialov in skupnega vizualnega jezika.

Razstava **Arhitekturni nakit** raziskuje interakcijo med notranjim in zunanjim svetom, vlogo svetlobe in teme, polnega in praznega, vse dejavnike, ki določajo prostor, v katerem se oblikujejo in delujejo naša čustva. Gre za iskanje koncepta, ki spodbuja oblikovanje na vseh ravneh človekovega delovanja. **■ Petra Bole**

Petra Bole je diplomirala na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani. Študij je nadaljevala na London Metropolitan University, smer oblikovanje nakita in srebrokovaštvo. Je docentka na Visoki šoli za oblikovanje v Ljubljani, ukvarja se z oblikovanjem nakita.

Nenad Roban je diplomiral na Kraljevi akademiji lepih umetnosti v Antwerpnu (oblikovanje nakita), kjer je zaključil tudi podiplomski študij. Od začetka devetdesetih let ustvarja v zasebnem ateljeju v Zagrebu, od leta 2007 je docent na Akademiji za likovno umetnost na Reki.



Projekt, ki se začenja z razstavo v Kopru, predvideva:

- večje število razstav z različnimi avtorskimi zasedbami (predvideno je sodelovanje devetnajstih oblikovalcev iz različnih držav)
- simpozij na temo oblikovanja nakita in odkrivanja odnosov in povezav med nakitom in arhitekturo
- predavanja nekaterih prepoznavnih razstavljaljavih umetnikov
- kreativne delavnice s študenti
- dvojezično publikacijo.



Simon Kastelic

jpg slike

Galerija Banke Koper
Otvoritev v sredo, 20. oktobra 2010
ob 18. uri
Na ogled do februarja 2011

V Galeriji Banke Koper bomo predstavili izbor slik iz najnovejšega opusa mladega in perspektivnega primorskega likovnika Simona Kastelica.

Rojen je bil pred 33 leti, leta 2005 je diplomiral iz slikarstva na beneški akademiji, magistrski študij pa je končal pred dvema letoma na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. Prepoznaven je po svojem figurativnem likovnem izrazu, v tehnološkem smislu pa združuje tradicionalne elemente slikarstva z novimi sodobnimi mediji.



Moj avtoportret, 2010



Foto: Simon Kastelic

»we2.jpg«, 2010, akril/pl., 50 x 70 cm

Od stroke je prejel več nagrad, med drugim je bil dvakrat nagrajen na Ex-temporu Piran (letos z veliko odkupno nagrado). Predstavil se je na več osebnih razstavah in sodeluje na skupinskih razstavah v Sloveniji in v tujini. Ob slikarstvu ustvarja še v videu, računalniški grafiki in digitalni fotografiji. Živi in dela v Sežani.

V Galeriji Banke Koper bo na ogled izbor slik iz cikla *jpg slike*, ki nastaja že dve leti. V vsebinskem smislu se likovnik ukvarja s problematiko vloge posameznika oziroma identitete človeka v internetnem mediju. Fotografske predloge njegovih prijateljev in znancev ali tudi njemu nepoznanih ljudi so

vzete iz internetnih strani: v akrilni tehniki na platnu jih nato s »fotografsko« natančnostjo realistično upodobi. Svoj osebni odnos do digitalne tehnologije in do avtentičnosti digitalnega posnetka pa še nadgradi s posebno mrežno plastično opno. Te nove slikarske vizualizacije ponovno objavi na medmrežju in seveda pričakuje odzive. Simon Kastelic je torej sodobno angažiran likovnik – individuum s posebno senzibiliteto, ki se skozi izbrani klasični likovni medij in uporabo novih tehnologij kreativno sooča z realnostjo in fikcijo, s človekom individuumom in njegovo vlogo v vse bolj prevladujočem digitalnem svetu. ■ *Nives Marvin*

Zgodilo se je ... Nevidni dotik



Foto: Maja Pertič Gombač/Primorske novice



Umetniški tandem TAKO, Ive tabar in Vasja Kokelj, sta v koprski Galeriji Loža pripravila enodnevni performans Nevidni dotik. Dogodek je zaradi angažirane in kritične vsebine privabil številno publiko, ki zvesto sledi Tabarjevimi akcijam in provokacijam. Obiskovalci so se, tako kot likovni kritik Andrej Medved, tudi aktivno vključili v performans.

Napovedujemo

Mira Ličen Krmpotić

Galerija Loža Koper in razstavišče Monfort Portorož

Odprtje v sredo, 13. oktobra 2010 ob 18. uri v Galeriji Loža in ob 20. uri v Monfortu



Vojteh Ravnikar 1943–2010

V deževnem petkovem jutru nas je zapustil Vojteh Ravnikar, ki je svoje navdušenje za arhitekturo in za odprtost v svet na različne načine pričel širiti v člankih, ki so izšli na fotokopirnem papirju in pred skoraj 30 leti organiziral prvi mednarodni arhitekturni seminar v Piranu. Vojteh Ravnikar je bil arhitekt, ki je gradil pomembne in zanimive hiše. Vsaj s tolikšno zavzetostjo pa je gradil tudi zavest o pomembnosti arhitekture in spreminjal odnos družbe do prostora. *“Vkolikor jadikuješ, ljudje le sočustvujejo s teboj. Da bi te upoštevali, moraš sam vzpostaviti lastno pozicijo, ki je potem relevantna v diskurzu ...”*

Vojtehovi Piranski dnevi so bili nekoč edini mednarodni arhitekturni seminar v tem prostoru in vsak zadnji petek v novembru so risalnice fakultete za arhitekturo v Ljubljani ostale prazne. Predavanja v Piranu so bila za prihajajočo generacijo arhitektov nekaj osvežujoče sproščenega, morda celo prevratniškega. V treh dneh več arhitekture, kot na fakulteti v obeh semestrih. V Piranu si lahko srečal bodoče Pritzkerjeve nagrajence Alvara Sizo, Petra Zumthorja, Christiana de Portzamparcra ali Sverreja Fehna. Študentje so zvečer pili pivo z Davidom Chipperfieldom. Vojteh Ravnikar s svojim organizacijskim odborom se je zdel kot nekdo, ki nam odpira horizont, do katerega smo imeli naravno pravico, a smo bili zanj neupravičeno prikrajšani.

Osamosvojitve Slovenije je videl kot priložnost za kulturološki vpis slovenske arhitekturne produkcije v evropski prostor. Novoustanovljena revija Piranesi, ki sta jo pričela urejati s Tomažem Bratetom, je ambiciozno podnaslovljena kot *“prva srednjeevropska revija za kulturo prostora”* in svoj prvi uvodnik je Vojteh Ravnikar odprl s sloganom: *“The World is your Playground”*. V utripu njegovega biroja si takrat res lahko dobil osvobajajoč občutek, da delo arhitekta ni nekaj akademsko strogega, temveč je igra, ki je vesela in zabavna ter odpira vrata v svet.

Ko je sredi devetdesetih pričel poučevati na Fakulteti za arhitekturo, je Vojteh Ravnikar s tem pozitivnim vzdušjem hitro okužil svoj kabinet in risalnico. Seminarsko delo se je iz seznama dolžnosti in datumov spremenilo v kratkočasno, ustvarjalno druženje. Hiše so bile za Vojteha Ravnikarja zgodbe. Morale so biti pripovedne in iskanje njihovega srečnega konca je postalo skupno delo. Verjel je, da je v dobrih hišah skrita radost, ki je ni mogoče vedno določiti razumsko, temveč jo je potrebno neprestano odkrivati. *“Ne verjamem v nekaj, kar se kar tako zgodi, ne da bi se prej dogajalo.”*

V biroju Vojteha Ravnikarja se je vedno dogajalo. Organiziral ga je v iskanju svojega reda in miru za ustvarjanje. *“To ni tisti red, ki vas zavezuje in ki ga poznamo kot “Ordnung und Disziplin”, je prej obratno, je red, ki osvobaja, je samo tvoj privatni red, je nekakšno pravilo samoobstoja, je nekaj, kar je s tabo v popolnem sozvočju, je pravzaprav sozvočje samo, je nešteto zvokov, ubranih v en sam zveličaven zven življenja.”* Ta Ravnikarjev aparat je bil dovolj ohlapen, da so vanj vstopali in izstopali močni in sposobni posamezniki, ki so v določenem trenutku znali *“vzpostaviti lastno pozicijo”*. Vojteh Ravnikar je pravzaprav boter mladih slovenskih arhitektov, ki so danes *“relevantni v diskurzu”* in svet samoumevno jemljejo kot svoj *“playground”*: Boštjan Vuga, Špela Videčnik, Aljoša Dekleva, Maruša Zorec, Aleš Vrhovc, Arne Vehovar, Polona Šušteršič, Miha Kajzelj in mnogi drugi.

Za Vojtehom ostajajo njegove črte-zidovi, ki so zraščeni s tlemi na Krasu, v Novi Gorici, Piranu, Ljubljani, na Bledu, v Celju, na Blokah. Dal pa nam je še mnogo več. Arhitekturo, kot nekaj odprtega in osvobajajočega. Vojteh Ravnikar nam je dal arhitekturo kot zgodbo s srečnim koncem. ■ *Matevž Čelik*



Foto: Tone Stojko



Düsseldorf – center umetnosti za prihodnost

Quadriennale 2010

September 2010–januar 2011



Foto: Sonja Ana Hoyer

Baročni dvorec v kraju Benrath

Dogajanje na sodobni umetniški sceni vedno manj polarizirajo veliki ekonomski in umetniški centri, kot sta bila v preteklosti New York in Pariz. Nepogrešljive priložnosti za druženje sodobnih ustvarjalcev in ljubiteljev njihove umetnosti so danes drugače. (Francoska likovna kritičarka Catherine Millet ugotavlja: »Sodobni umetniški ambient je atomiziran.«.) Poleg vse bolj razvejane mreže art sejmov in arhitekturno privlačnih muzejev, posvečenih sodobni likovni umetnosti, se ponujajo kot prizorišča aktualnih umetniških praks zlasti številne mednarodne bienalne prireditve (Benetke, Sao Paolo, Sydney, Lyon, Istanbul, Cetinje, Kwangju, Pusan, Shanghai, Sharjan, Moskva, potujoča Manifesta in še vrsta drugih). Ne privabljajo zgolj tujih obiskovalcev, pač pa so zanimive z vidika popularizacije domačih ustvarjalcev, samega kraja in s tem povezanih možnosti njegove ekonomske rasti. Tudi daljnovidni politični predstavniki nemške zvezne dežele Severno Porenje-Vestfalija oziroma mesta Düsseldorf so priložnost odpiranja svetu našli v sodobni likovni umetnosti in njenih vsakovrstnih oblikah pojavljanja. Mesto, ki je po propadu industrijsko-rudarske tradicije sicer postalo močno središče drugih gospodarskih panog, je v mednarodni likovni manifestaciji znalo razbrati pozitivne plati tovrstnih kulturnih naložb.

Quadriennale 2010 Düsseldorf, terminsko zastavljen na štiri leta, naj bi okrepil položaj mesta kot centra umetnosti za prihodnost. Zato so kljub splošni finančni krizi njegovo drugo izvedbo zagotovila tako nepovratna sredstva iz regionalnega kapitala kot tudi zajeten delež s strani mestne administracije, ki je za ta projekt odštela skorajda pet milijonov evrov.

Sporočilo tega kvadriennale – odprli so ga 10. septembra in bo na ogled do januarja 2011 – je strnjeno v geslu *Prisotnost umetnosti: včeraj–danes–jutri* ali kaj je zaznamovalo umetniško življenje mesta v šestdesetih, sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Gre za retrospektivni pogled na bogato likovno dejavnost obdobja, v katerem je ta prostor preraščal nacionalne meje in postajal pomembno središče mednarodne umetniške scene. Nosilci osrednjih razstav so deset muzejev in umetniških institucij, podprtih z urbano mrežo dogajanja po tridesetih galerijah.

V želji po vzpostavljanju neke nove urbane identitete, kjer ne manjkajo avtorsko prepoznavne realizacije arhitekturnih zvezd, kot sta F. O. Gehry in D. Chipperfield (slednjega smo lahko pred leti poslušali na mednarodni konferenci *Piranski dnevi arhitekture*), so organizatorji preuredili vrsto zapuščenih zgradb in jim dodelili na-

membnost elitnih razstavišč za sodobno umetnost. V tem smislu tudi znana düsseldorfška *Akademija za likovno umetnost* – ustanovljena je bila leta 1773 – predstavlja idelano izhodišče za promocijo oziroma prevrednotenje svoje vloge, kot ustanove, znotraj katere so se zvrstili ključni akterji povojnega umetniškega dogajanja (Joseph Beuys, Bernd in Hilla Becher, Gerhard Richter, Sigmar Polke, Tony Cragg ...), tokrat skozi nove pridobitve tamkajšnje likovne zbirke. Tematska razstava z naslovom *Z glavo in roko – variacije v risbi* je v pritličnih prostorih akademije razkrila izvrstne primerke risb pomembnih umetnikov, kot so Kirchner, Picabia, Braque, Picasso, Michaux, Smith in vrsta drugih avtorjev, zlasti tistih, ki so bili delovno ali študijsko povezani z akademijo. Na postavitvi niso manjkali dragoceni risarski zapisi njenega najbolj slavnega predstavnika Josepha Beuysa; v Düsseldorfu je živel do smrti leta 1986, tam je tudi pokopan. Zagovorniku ideje razširjene oblike umetnosti oziroma »socialne skulpture«, katere material je iskal v političnem in ekonomskem življenju, je bila posvečena obsežna postavitev *Paralelni procesi v muzeju K20 Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen*. Ogled stalne razstave je prepričal z izbranimi deli uveljavljenih akterjev moderne umet-



Foto: Benjamin Katz

James Lee Byars in Joseph Beuys, Haus Lange, Krefeld, 1983

nosti in radovednemu obiskovalcu mimogrede razkril skovanko K20: umetnost dvajsetega stoletja. Prestop v K21, torej v sodobno umetnost, pa se ne zgodi na prelomu stoletja (v resnici ni enotnega stališča stroke o časovni razmejitvi teh dveh pojmov), pač pa v osemdesetih letih prejšnjega stoletja; na ogled je postavljena v intrigantno prenovljeni historični stavbi *Ständehaus*. O še vedno močnem vplivu umetnosti belgijskega ustvarjalca Marcela Broodthaersa na mlade avtorje govori tematska postavitev v *Kunsthalle Düsseldorf*, medtem ko retrospektiva Nam June Paika, utemeljitelja video umetnosti, v *Museum Kunst Palast* prvič vzporeja kritiške pozicije nemških, ameriških, angleških in korejskih strokovnjakov na njegovo delo. Ob zanimivih tematskih projektih v drugih razstaviščih izstopa osebna razstava nedavno umrlega (1997) ameriškega konceptualista Jamesa Leeja Byarsa v kraju Benrath. V iskanju lepote in popolnosti je avtor razkošje baročnega ravnovesja tamkajšnjega gradu in okoliškega parka izrabil za umestitev svojih hermetičnih, minimalističnih skulptur. ■ *Majda Božeglav - Japelj*

